

Ulkoasiainvaliokunta

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2018

JOHDANTO

Vireilletulo

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2018 (K 14/2019 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- puheenjohtaja Vilhelm Junnila, ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta
- kansainvälisten asiain neuvos, valtuuskunnan sihteeri Gunilla Carlander

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyj on alueellinen turvallisuusjärjestö, joka toimii laaja-alaisesti turvallisuuden eri osa-alueilla. Etyjin periaatteet yhdessä YK:n peruskirjan kanssa muodostavat Euroopan turvallisuuden peruspilarin ja normatiivisen pohjan. Niiden mukaan keskeistä on valtioiden oikeus alueelliseen koskemattomuuteen ja oikeus itsenäisesti päättää esimerkiksi liittymisestä kansainvälisiin sopimuksiin tai järjestöihin. Ulkoasiainvaliokunta toteaa näiden periaatteiden olevan keskeisen tärkeitä Euroopan turvallisuusrakenteille.

Etyjin parlamentaarinen yleiskokous edistää Etyjin osanottajavaltioiden parlamenttien välistä vuoropuhelua ja pyrkii antamaan rakentavan panoksen järjestön työlle konfliktinestoon, kriisinhallintaan ja konfliktien sovitteluun liittyvissä kysymyksissä. Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että vallitsevassa kansainvälispoliittisessa tilanteessa parlamentaarisen yleiskokouksen merkitys korostuu. Suorat kontaktit parlamentaarikkojen välillä ovat tärkeitä vuoropuhelun edistämiseksi eri kysymyksissä.

Kertomusvuonna jännittynyt kansainvälispoliittinen tilanne on heijastunut Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toimintaan. Keskusteluja ovat leimanneet Ukrainan kriisi, pitkittyneet konfliktit, terrorismi sekä muuttoliike. Ulkoasiainvaliokunta korostaa parlamentaarisen vuoropuhelun jatkamisen tärkeyttä kaikista kysymyksistä, myös niistä, joista yksimielisyyttä ei saavuteta.

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2019 vp

Etyjin toimintakenttä on hyvin laaja, ja tämä näkyy myös parlamentaarisen yleiskokouksen työssä. Ulkoasiainvaliokunta pitää hyvänä sitä, että Suomen valtuuskunta on valinnut työlleen muutamien kärkiteeman ja painopistealueen, joihin se työssään erityisesti keskittyy. Rauhanvälitystoiminnan tukeminen, aktiivinen osallistuminen vaalitarkkailuun, naisten asema konflikteissa ja rauhanrakentajina sekä sananvapaus, riippumattoman median turvaaminen ja toimittajien turvallisuus ovat painopisteinä perusteltuja ja Suomen ulkopoliittiseen profiliin hyvin sopivia.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että yleiskokouksen yhteydessä järjestettävät oheistapahtumat ovat keino vaikutusvallan kasvattamiseksi Etyjin yleiskokouksen piirissä. Suomen valtuuskunta järjesti kertomusvuoden heinäkuussa yleiskokouksen Berliinin istunnon yhteydessä oheistapahtuman liittyen riippumattoman median toimintaedellytysten turvaamiseen. Valiokunta pitää oheistapahtumien järjestämistä hyvänä kanavana vaikuttamiseen. Valiokunta rohkaisee Suomen valtuuskuntaa vastaavien tapahtumien järjestämiseen myös tulevana vuosina.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että toinen keskeinen vaikuttamiskeino yleiskokouksen työssä on valtuuskunnan jäsenten hakeutuminen parlamentaarisen yleiskokouksen luottamustehtäviin. Ulkoasiainvaliokunta yhtyy tähän arvioon ja pitää merkittävänä sitä, että kansanedustaja Ilkka Kanervan työ yleiskokouksen rauhanvälityksen erityisedustajana jatkui kertomusvuoden ajan. Valtuuskunnan kertomuksen mukaan edustaja Kanervan toiminnan keskiössä on ollut yleiskokouksen rauhanvälityskapasiteetin vahvistaminen, rauhanvälitykseen liittyvän yhteistyön tiivistäminen Etyjin yleiskokouksen ja järjestön muiden rakenteiden välillä sekä konkreettisten vuoropuhelualoitteiden eteenpäin vieminen, erityisesti Ukrainassa. Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä Suomen valtuuskunnan aktiivista työtä rauhanvälityksen nostamiseksi yleiskokouksen toiminnan ytimeen. Valiokunta toteaa rauhanvälityksen merkityksen ylipäättään kasvaneen Suomen ulkopoliittikan yhtenä painopistealueena. Tässä yhteydessä valiokunta toteaa, että kertomusvuoden aikana myös eduskunnan epävirallinen rauhanvälitysverkosto aloitti työnsä.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että vaalitarkkailu on keskeinen osa yleiskokouksen operatiivista toimintaa. Kertomusvuonna yleiskokous tarkkaili vaaleja kahdeksassa maassa, yhteistyössä ODIHRin (Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimisto) sekä muiden kansainvälisten järjestöjen, kuten Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen ja Euroopan parlamentin, kanssa. Valiokunta pitää hyvänä sitä, että Suomen valtuuskunta on osallistunut aktiivisesti vaalitarkkailumissioihin ja vaalitarkkailutyön kehittämiseen ja seurantaan. Tärkeä osa vaalitarkkailutyön seurantaa on tarkkailumissioiden suositusten seuranta ja täytäntöönpano. Saadun selvityksen perusteella tässä työssä on kertomusvuonna edistytty. Valiokunta pitää tätä tärkeänä kehityssuuntana ja rohkaisee Suomen valtuuskuntaa edistämään tätä työtä myös jatkossa.

Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen ja Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnassa on selkeä sisällöllinen kosketuspinta. Ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisenä pyrkimyksiä tiivistää yhteistyötä ja vuoropuhelua Suomen valtuuskuntien kesken tämän kosketuspinnan hyödyntämiseksi ja toiminnan sekä kannanottojen johdonmukaisuuden varmistamiseksi.

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2019 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 14/2019 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus

Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Helsingissä 2.10.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Erkki Tuomioja sd
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Saara Hyrkkö vihr
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Petteri Orpo kok
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Tom Packalén ps
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Juha Sipilä kesk
varajäsen Satu Hassi vihr
varajäsen Ilkka Kanerva kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jonna Laurmaa